

TOPLUM ÇEVİRMEMLİĞİNİN TOPLUMSAL DEĞİŞİM SÜRECİNDEKİ ROLÜ THE ROLE OF COMMUNITY INTERPRETING IN SOCIAL CHANGE

Coşkun DOĞAN

Trakya Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

coskundogan@trakya.edu.tr

ORCID: 0000-0002-6072-2721

Geliş Tarihi:

28.01.2023

Kabul Tarihi:

20.03.2023

Yayın Tarihi:

31.03.2023

Anahtar Kelimeler

Toplum çevirmenliği, Toplumsal değişim, Kültürlerarası iletişim

Keywords

Community interpreting, Social change, Intercultural communication

ÖZ

Toplumsal değişim, toplumların varlıklarını devam ettirebilmeleri için bir gerekliliktir. Toplumların yaşamsal ihtiyaçları değişimin yönünü belirlemektedir. Bu bağlamda, toplumun her bir bireyinin farklı özellikleri olmasına karşın, onları bir arada tutan değerlerin de zaman içerisinde değişmesi kaçınılmazdır. Doğal olaylar ve farklı toplumların aralarında gerçekleşen iletişim ve paylaşımlar toplumsal değişimin temelini oluşturmaktadır. Bu nedenle, toplumsal değişim farklı boyutlarıyla hemen her bilim dalını ilgilendirmektedir. Toplumsal değişimler, tarihsel süreçte çok önemli zamanlarda hızlı şekillerde ortaya çıktığı görülmektedir. Dünyada yaşanan yeni gelişmeler, toplumların yaşam biçimlerinin, tutum ve davranışlarının değişimine neden olmaktadır. Tüm insanlığı ilgilendiren olaylara karşı çözüm şekilleri, toplumlararası iletişimle gerçekleşmektedir. Farklı toplumlar arasında gerçekleşecek iletişimin anahtarı ortak dildir. Diğer bir deyişle farklılıkların buluşmasını sağlayan çeviridir. Çeviri, toplumsal değişimlere kaynaklık eden en önemli olgulardan biridir. Teknolojik gelişmelerin beraberinde getirdiği hızlı iletişim ve ulaşım olanakları, çeviri eyleminin kapsam alanını genişletmiştir. Sözlü çevirinin alt gruplarından biri olan toplum çevirmenliği, toplumsal değişimlere kaynak olan olaylarda etkin şekilde kullanılmaktadır. Özellikle uluslararası sorunların çözümünde, farklı sosyo- kültür yapıya sahip toplumlar arasında uyumun gerçekleşmesi için, toplum çevirmenliği önemli rol oynamaktadır. Bu çalışmada, toplumsal değişim ile toplum çevirmenliği arasında gerçekleşen ilişkiye vurgu yapılmaktadır.

ABSTRACT

Social change is a necessity for societies to continue their existence. The vital needs of societies determine the direction of change. In this context, although each individual of the society has different characteristics, it is inevitable that the values that hold them together will change over time. Natural events and communication and sharing between different societies form the basis of social change. For this reason, social change concerns almost every branch of science with its different dimensions. It is seen that social changes occur in rapid ways at very important times in the historical process. New developments in the world cause changes in the lifestyles, attitudes and behaviors of societies. The solutions to the events that concern all humanity are realized through inter-communal communication. The key to communication between different societies is the common language. In other words, it is the translation that brings the differences together. Translation is one of the most important phenomena that are the source of social changes. The rapid communication and transportation opportunities brought by technological developments have expanded the scope of translation action. Community interpreting, which is one of the subgroups of interpreting, is used effectively in events that are the source of social changes. Community interpreting plays an important role, especially in the solution of international problems, for the realization of harmony between societies with different socio-cultural structures. In this study, the relationship between social change and community interpreting is emphasized.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1243775>

Atıf/Cite as: Doğan, C. (2023). Toplum çevirmenliğinin toplumsal değişim sürecindeki rolü. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 13(1), 687-697.

Giriş

Her toplumun kendine özgün yaşamsal değerleri ve deneyimleri vardır. Toplumlar, süreç içerisinde yaşadıkları coğrafyanın koşullarına göre, yaşam biçimlerini belirlemişlerdir. Bu bağlamda her toplumun olaylara yaklaşım biçim ve değerlendirmeleri, buna paralel olarak ifade biçimleri farklılık kazanmaktadır. Toplumların yaşamları yaşadıkları uygarlık düzeylerine göre, zamansal olarak değişim göstermektedir. Toplumsal değişim, bireylerin yaşamının değişimidir. Ancak toplumun üyeleri de, kendi yaşadıkları yer ve süreç içerisinde kabul edilebilir tutum ve davranışları sergilemek zorundadır.

Tarihsel süreç içerisinde dünyada kurulmuş oldukça çok devletler, imparatorluklar ve çeşitli medeniyetlere bağlı farklı toplumsal yapıya sahip toplumlar var olduğu görülmektedir. Bu toplumlar dış dünyaya kapalı, farklı toplumlarla fazla ilişkisi olmayan toplumlardır. Bu anlamda da toplumlararası etkileşim söz konusu değildir. Dış dünyaya kapalı ve kendi içine dönük olarak yaşayan toplumlar çok az değişim göstermektedir. Ancak toplumlararası ilişkilerin zaman içerisinde artması, karşılıklı iletişim ve sonucunda da etkileşimi getirmiştir. Yeni fikirlerin ve sanatların tanınması, toplumların değişimine etki ettiği görülmektedir. Her toplumun kendini yenilemesi veya değiştirmesi eski olanı arkasında bırakması anlamına gelmektedir. Aksi halde içerisinde yaşanan zamanın dışına itilecektir.

Bu yüz yılda teknoloji alanında yaşanan hızlı gelişmeler, toplumsal gereksinimlerin değişimini şekillendirmiştir. Bu bağlamda toplumsal yapılar da bu değişimlerden doğrudan etkilenmiştir. Farklılaşan toplumsal yapılar, toplumsal değerlerin değişimine de neden olmuşlardır. Toplumsal değerlerin değişimlerine uyum sağlamak, bireyin toplumdaki soyutlanmaması için gerekli bir olgudur. Bu anlamda bireyin, dünyayı algılamasını sağlayan kültür, toplumun tarihsel bir ürünü ve toplumsal değerler bütünüdür. Her ne kadar toplumsal değerlerin değişimi söz konusu olsa da devamlılığının sağlanması gerekmektedir. Toplumsal değerlerin özgünlüğü değişen koşullar çerçevesinde yeniden uyarlanması düşünülmelidir. Her bir toplumun özgünlüğünün yok olmaması, farklılıkların anlaşılmasına bağlıdır. Toplumların karşılıklı etkileşiminin olduğu yerde mutlaka çeviri vardır. Bu anlamda çevirinin ve özellikle de farklılıkların ortak dili olan toplum çevirmenliğinin rolü büyüktür.

Çeviri, farklılıkların bir araya gelmesi ve birbirlerini anlamak için ihtiyaç duydukları dilsel bir eylemdir. Anlaşılmayanı anlaşılır kılmak, farklı toplumların kendi kültürel özgünlüklerinin tanınmasına yardımcı olmak çevirinin işidir. Farklılıklar arasında ortak buluşma noktası olan çeviri eylemi insanlık tarihi ile var olmuştur. İnsan medeniyetinin gelişmesine ve toplumların değişimine paralel, gittikçe kapsam alanı da genişlemiştir. Dünyada yaşanan hızlı ulaşım ve iletişim olanakları nedeniyle, çeviri eylemi, son yüzyılda özgün bir bilim dalı insanlığa çeşitli alanlarda hizmet vermektedir. Çeviri artık sadece bir dilsel eylem olmaktan çok, farklılıkları uzlaştıran ve onları kültürlerarası boyutta etkileşimini sağlayan kültürlerötesi bir arabulucu konumundadır. Bu bağlamda çevirinin alt gruplarından biri olan toplum çevirmenliği, toplumsal değişimlere paralel, oldukça sık kullanılan bir çeviri türü olarak kullanılmaktadır.

Toplumsal Değişim ve Özellikleri

Toplumun her bir bireyi, o toplumun bir yapı taşı olabilmesi için, toplumun ait değerleri, toplumsal kurumlar aracılığı ile öğrenmesi gerekmektedir. Bireyden, bu değerleri davranış ve tutum şeklinde toplumda kabul gördüğü şekilde uygulaması beklenmektedir. Ancak insan doğası gereği, düşünen ve düşüncesini dil yoluyla karşısındakine ifade edebilen bir varlıktır. Bu düşünceden hareketle, sadece kendi toplumundan değil, ilişki kurabildiği, farklı yaşamsal deneyimlere sahip toplumlardan da etkilenmekte ve değişim göstermektedir. Sadece insanlar arası etkileşim değil, doğal olaylarda toplumları belli değişim içerisine girmeye zorlamaktadır. Toplumsal değişim, TDK (Türk Dil Kurumu) sözlüğünde “Toplumun siyasal, sosyal ve ekonomik gelişme ve değişimlere paralel olarak gösterdiği eğilim” şeklinde tanımlanmıştır. Sosyolojinin ana konularından biri olan toplumsal değişim hakkında sosyoloji sözlüğünde şu şekilde bir tanım mevcuttur. ” Toplumsal değişim kuramları şimdilerde, küresel toplum düzleminden aile düzlemine kadar çok geniş bir alandaki fenomenleri (kısa ve uzun vadeli, büyük ve küçük ölçekli değişimleri) kapsamaktadır”. Toplumsal değişimler birden değil, zaman içerisinde gerçekleşmektedir. Bu değişim her zaman toplumları olumlu ve ileri yöne doğru değil, bazen de buldukları durumdan daha olumsuz ve geriye doğru da götürebilmektedir. Bir toplumdaki değişim, doğal felaketler nedeniyle yaşanan olumsuzluklar sonucu da olabildiği gibi, toplumun bilgi ve yaşamsal deneyimlerinin artması nedeniyle de gerçekleşebilmektedir. Toplumsal değişim, birden olmamakla birlikte belli bir zaman içerisinde

hayata geçmektedir. Toplumda yaşanan değişim her zaman ilerleme şeklinde gerçekleşmemekte bazen de toplumsal yaşamın gerilemesi söz konusu olmaktadır. Toplumsal değişim, bir toplumdaki toplumsal ilişkilerde, kurumlarda ve yapıda belirli bir durumdan ya da varlık biçiminden başka durum ya da biçime geçişe "toplumsal değişim" (<https://tr.wikipedia.org/wiki>) şeklinde ifade edilmiştir.

Tarihsel açıdan geriye doğru bakıldığında toplumların çok ciddi değişimler yaşadığı görülmektedir. Bu değişimler halen devam etmektedir ve edecektir. Bunun en temel nedeni, hemen hemen her alanda insanoğlunun yaşadığı gelişmelerdir. Toplumsal değişim, insan yaşam düzenini doğrudan olumlu ya da olumsuz şekilde etkilemektedir. Düzenin değişmesi, genelde zorunlu nedenlere dayalı olarak gerçekleşmektedir. Siyasal nedenlerden kaynaklanan değişimler, toplum yapısını yakından etkilemektedir. Tüm insanlığı ilgilendiren yaşanmış toplumsal olaylar, toplumsal değişimin ana kaynağını oluşturmaktadır. Toplumsal değişim, teknolojik, ekonomik ve kültürel nedenlere dayalı olarak gerçekleşebilmektedir. Her değişimde de toplumun fiziksel olarak nüfus yapılarında artış ya da azalışlar göze çarpmaktadır. Özellikle günümüzde yaşanan küreselleşme ve çeşitli nedenlere bağlı uluslararası göç olayları, toplumların fiziksel değişimi bakımından toplumsal değişim yönüne yönelik gösterilecek en iyi örneklerdir.

Toplumsal değişim, zamansal açıdan farklı alanlarda özgün hareketlilik olabileceği gibi, sadece bazı toplumsal alanlarda çok genel değişim olayları olarak da meydana gelebilmektedir. Bu açıdan toplumsal değişim değerlendirildiğinde, toplumda gerçekleştiği süreç, derinlik, hız, şekil ve amaç yönleriyle ele alınmaktadır. Bu bağlamda toplumda baskın değişim olarak "evrim", "gelişme", "ilerleme", "reform", "devrim" ve "çöküş" gibi kavramlar ortaya çıkmaktadır. Sonuç da toplum içerisinde yaşanan değişimler her türlü farklılaşmaları gündeme getirmektedir (Akyüz 1992:270).

Toplumsal değişimin özellikleri, değişimin yaşandığı yer, oluş şekli ve zaman aralığı şeklinde sıralama yapılabilir. Toplumsal değişim, planlanmış veya planlanmamış şekilde de gerçekleşebilmektedir. Bu bağlamda değişimin planlanmamış şekli, doğal felaketler (sel, deprem, yangın gibi) ve yaşamsal alanlarla ilgili bilgisizlik sayılabilirken; planlanmış değişim ise, yönetimlerin toplumu geliştirmek amacıyla yaptıkları bilinçli projeler, diğer ülkelerle işbirliği ve etkileşimler, kültürel değişim araçlarıdır (küreselleşme, medya gibi). Toplumsal değişimlerin belli bir süresi ya da hızı belli değildir. O an ki durum ve koşullara göre değişebilmektedir. Toplumsal değişimin özelliklerini Jeanne H. Ballentine & Floyd M. Hammac (2001:396) şu şekilde sıralamıştır.

- Değişimin kimliği; dönüşüme uğrayan belli bir toplumsal olguyu belirtmektedir.
- Değişimin düzeyi; belirli bir değişimin olduğu konumu belirtmektedir,
- Değişimin süresi; belirli bir değişimin kabul edildikten sonra ne kadar zaman etkisinin sürdüğünü ifade etmektedir.
- Değişimin yönü; değişimdeki gelişme ya da gerileme, ilerleme ya azalmayı belirtmektedir.
- Büyüklük, azar azar veya marjinal, derinlemesine ya da devrimci olarak tanımlanabilmektedir.
- Değişimin hızı; hızlı veya yavaş gibi rastgele bir ölçüğe dayanabilmektedir.
- Değişimin etki alanı; Değişimin kapsadığı alan ya da değişimin devinimselliğini belirtmektedir.

Toplumsal değişimler, toplumların karşılaşmaları ve birbirlerini karşılıklı etkilemeleri sonucunda daha büyük iş ve düşünce birliği yapmalarıyla da meydana gelmektedir. Tarihte yaşanan büyük toplumsal dönüşümler, yeni fikir ve değerler etrafında toplumların birleşmesine kaynaklık etmişlerdir. Tarihte yaşanılmış her çağa uygun toplum yapısı söz konusu idi. Bu yapı her bir topluma ait değer yargıları ile örgülenmiştir. Çeşitli nedenlere dayalı olarak bu değerler değiştikçe, toplumsal değişimde bu oranda gerçekleşmektedir. Toplumsal değişimler, çağın anlayışı ve düşünceleri doğrultusunda olmaktadır.

Çeviri ile Toplumsal Değişimin İlişkisi

Küreselleşen ve kitle iletişim araçlarının hızla arttığı dünyada oldukça hızlı bir değişim yaşanmaktadır. Bu değişim, toplum yaşamını da derinden etkilenmektedir. Teknolojinin insanlığa sunduğu hızlı erişim ve ulaşım, toplumların yaşadıkları ulusal sınırların dışına çıkmadan gerekli tüm bilgilere ulaşılabilmesine olanak sağlamaktadır. Özellikle küreselleşmenin en önemli unsuru olan medya, toplumlararası etkileşimin ve toplumların değişimine yönelik büyük rol oynamaktadır. Medyanın bireyler üzerindeki sihirli gücü dildir ve dilin anlaşılır kılınması da çevirinin görevidir. Çeviri eylemi toplumların değişimine kaynaklık etmektedir.

Çevirinin toplumsal değişime katkısı oldukça büyüktür. Çeviri araştırmaları artık toplumsal olaylarla inilti olarak çalışmalara yönelmiştir. Çünkü çeviri, ne dilsel bir eylemdir, ne sadece çevirmenin ürünüdür, ne metne bağlı bir olgudur, ne de belli bir süreçte gerçekleştirilecek dilsel aracılıktır. Çeviri eylemi ve sonuçları toplumu derinden etkilemektedir. Bu anlamda da toplumun değişimine kaynaklık eden bir etkinlik olarak görünmektedir. Çeviri eylemi, her yönüyle toplumsal yaşamın merkezindedir (Artı, 2014:36).

İnsanlığın tarih sahnesine bakıldığında, her toplumun bir başka toplumdaki etkilenerek belli bir uygarlık düzeyine ulaştığı görülmektedir. Uygarlaşmak değişimi gerektirmektedir. Gelişim sadece bilgide olmamaktadır. Bilginin yaşam içerisinde uygulandığı toplum içerisinde de değişim söz konusudur. Bu bağlamda, farklı toplumlar arasında her ne kadar çatışmalar olmuşsa da, ondan daha çok etkileşim olmuştur. Bunun en güzel örneği İspanya'daki Toledo kentinde kurulan çeviri okuludur. İspanya'da hüküm sürmüş ve daha sonra tarihten silinmiş İslam Endülüs devletinin kültür merkezi olan Toledo, Avrupa toplumunun değişimine öncülük etmiş bir şehirdir. Toledo Çeviri Okulu, Batıda Rönesans'ın ilk temellerini atan bir çeviri merkezidir (Eruz, 2003:42).

Özellikle batıda tarihte yaşanan toplumsal değişim sürecinde olayların, farklı medeniyetlerin katkısıyla gerçekleştiği görülmektedir. Değişimler, çeviri eyleminin aracılığı olmuştur. Örneğin eski Yunan uygarlığının ekonomisinin ve kültürünün üstünlüğü, çeviri etkinliği ile gerçekleşmiştir. O dönemlerde Yunanlılar, yazıyı, temel tıp bilgilerini, pozitif ilimlerin bilgilerini (astronomi, aritmetik, geometri gibi), Mezopotamya'da kurulmuş Babil ve Mısır uygarlıklarında çeviri yoluyla edinmiştir. Yunanlıların, çeviri yoluyla, bu bilgilerle birlikte askeri ve ticari alanlarda da güç kazandığı bilinen ve yadsınmaz bir gerçekliktir (Yazıcı, 2010:39).

Çeviri eylemi, tarihsel süreç içerisinde, toplumların değişimine ve ulus ötesine açılmasına katkı sunan bir olgudur. Toplumların değişim bağlamında yaşadıkları büyük uyanışların temelinde çeviri eylemini, değişimi tetikleyen en büyük unsur olarak görmek yerinde olacaktır. Çeviri eylemi, toplumsal değişimlerin ilham kaynağını oluşturmaktadır. Özellikle tanınmayı tanıtmak, bilinmeyeni açık hale getirmek çeviri eyleminin yaratıcı gücünü göstermektedir. Toplumları etkileyen ve değişimine neden olan, farklılıkları buluşturma özelliği çevirinin en büyük gücü niteliğindedir. Örneğin Eski Yunan uyanışı Anadolu, Fenike, Mısır Çevirileriyle; Türk Uygur uyanışı, Hint, İran Nasturi çevirileriyle; İslam uyanışı Yunan (Nasturi, Yakubi), Hint çevirileriyle; yeni Garp uyanışı (Rönesans) İslam (Türk, Arap, Acem), Yahudi, Yunan çevirileriyle (Ülken, 2016:5) mümkün olmuştur. Orta çağdan Avrupa'nın çıkışı, Hristiyan dini ile ilgili Reform hareketleri; Tanzimat döneminde, Osmanlı İmparatorluğu'nun yenileşme hareketlerinde; Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun temellerinde ve daha nice toplumsal uyanış ya da değişim hareketlerinin temelinde yapılan çok zengin çevirilerin katkısı büyüktür.

Rönesans, geçmişten günümüze etkisi olan çok büyük bir toplumsal değişimlere zemin hazırlamıştır. Avrupa'da başlayarak dünyada o günün tüm uluslarını etkileyen Rönesans hareketi, Eski Yunan'dan beri görülen toplumsal uyanışların en kapsamlısıdır. Hristiyan aleminde hakim olan Latincenin kültürel ürünleri (sanat ve edebiyat kültürü, o dönemde çok ileri seviyede olan İslam uygarlıklarının pozitif ilimleri ve felsefesiyle birleşti. Bu buluşmayla birlikte, sanat somut belirsizlikten, felsefede soyut yapaylıktan kurtulmuştur. Gerçeği sadece soyut olanda arayan İslam kültürü ile gerçeği yalnız somut olgularda arayan Latin kültürü birbirlerini tamamladı. Büyük toplumsal değişimlere neden olana bu karşılaşma, çeviri aracılığı ile gerçekleşmiştir (Ülken, 2016: 215).

Toplumlar farklı medeniyetlerin kapısını aralayan ve toplumların etkileşimini sağlayan çeviri eylemi, sadece toplumların yaşam biçimini değil, düşünce biçimlerini de yakından etkilemiştir. Daha önceleri kendiliğinden oluşan, fakat özellikle II. Dünya savaşıdan sonra kavram olarak adlandırılan ve zengin batılı toplumların farklı kültürlerle toplumlarını çeşitlendirmek istemeleri, çokkültürlü toplum yapılarını ortaya çıkarmıştır. Gönüllü veya zorunlu olarak farklı kültürlerden toplumların, coğrafik olarak süreklilik arz eden yer değiştirmeleri ve göç alan ülkelere yerleşmeleri, toplumların kaynaşması ve uyumlu yaşaması bakımından çeviri eylemini gerekli kılmıştır. Çeviri eylemi farklı toplumları ortak bir noktada buluştururken hem bir dil uzmanı hem de bir toplum bilimci olarak hareket etmektedir. Farklı kültürlerden gelen insan topluluklarının bir arada yaşaması demek, birbirlerini etkilemesi ve toplumsal yapılarının değişmesi anlamına gelmektedir. Çevirinin buradaki rolü, çok dilli ve kültürlü toplum yaşamına katkı sunmaktır. Ayrıca küreselleşme ile oldukça sık yaşanan uluslararası iş ilişkilerinde yaşanan toplumsal etkileşimlerde çevirinin gerekliliği tartışılmaz bir gerçekliktir.

Dünyadaki tüm toplumların yaşam şekillerini etkileyen önemli olayların çözümü için yapılacak ortak bilimsel çalışmalarda da çevirinin rolü yadsınmaz. Çeviri eylemi, toplumlarının değişimine her alanda kaynaklık etmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte, bu yüzyılda çok kültürlü ve dili ortak yaşam alanları oluşmuştur. Bu toplumların iletişiminin sağlanması, çeviri olgusuna hayati bir önem kazandırmıştır. Çeviri olgusunun sadece

dilsel aracılık boyutundan sıyrılarak, uluslararası ilişkilerin yoğun olduğu, iş ve bilimsel alanlarda yer alması, çeviri eyleminin daha kuramsal bir yapıya yönelmesine neden olmuştur (Yücel, 3016:315).

Toplumsal değişime kaynaklık eden çeviri eylemi, dünyanın en eski insani etkinliğidir. İnsanlığın gelişimine paralel olarak gösterdiği değişimlere uygun olarak çevirinin işlevi de değişmiştir. İlk başlarda sadece dilsel işlevi söz konusu iken, bir dönem büyük toplumsal uyanışları tetiklemiş, sanayileşme ile birlikte toplumlararası bilimsel konuların paylaşımına yardımcı olmuştur. Küreselleşme ile çalışma alanı gittikçe genişleyen ve tüm bilimsel alanların disiplinlerarası ortak çalışma yapması gereken çeviri eylemi, ayrı bir bilimsel disiplin olarak araştırmalara konu olmuştur. Özellikle Çeviri- Toplumbilim ilişkisi, çevirinin toplumsal ve kültürel boyutunu göstermektedir. Bu bağlamda çevirinin bir alt çalışma şekli olan toplum çevirmenliğinin toplumsal değişim ve işleyişindeki rolünü ön plana çıkarılmıştır.

Toplum Çevirmenliğinin Tanımı ve Çalışma Alanları

İnsanlığın var olduğundan beri kullanılan çeviri eylemi, bilimsel alanların oluşmaya başlamasıyla birlikte, önce sosyal bilimlerin alanında, daha sonra bilimsel alanların özgünleşmeye başlamasıyla birlikte dilbilimin bir alt disiplini olarak görülmeye başlanmıştır. Ancak son yüzyıl çeyreğinde dünyada yaşanan hızlı gelişmelere paralel, çeviri eyleminin üstlendiği görevler ve diğer bilimsel disiplinlerle işbirliği, çeviri eyleminin dilbilimden çok farklı bir anlayışa sahip olduğu görülmüştür. Bu nedenle çeviri eylemi kendine özgün ayrı bir bilimsel alan olarak “çeviribilim” adı altında bilim dünyasında yer almıştır. Sözlü ve yazılı çeviri alt iki ana başlık altında araştırmalar yapılan çeviribilim alanı, dünyada yaşanan olaylarla birlikte kapsam alanı gittikçe genişlemektedir.

İnsan ile toplum arasında bilimsel düzeyde yeni bir çeviri anlayışı içerisinde gerçekleştirilen toplum çevirmenliği, 2004 yılından beri, birçok bilimsel alanda yapılan çalışmalara katkı sunmuş ve bu anlamda bilim adamlarının ilgisini çekmiştir. Toplum çevirmenliği aynı yıl hak ettiği değeri görerek literatürde yerini almış ve büyük ilgiyle karşılanmıştır. Bu yıldan itibaren de toplum çevirmenliği ile ilgili, bilimsel düzeyde kitaplar yazılmış ve araştırmalar yapılmıştır (Pöchhacker, 2012:7).

Çeviri eyleminin toplumsal yaşamdaki rolü, çeviri alanında sosyolojik bir bakış açısı oluşturmasına neden olmuştur. Bu yeni düşünce çevirinin toplumsal yapının içerisinde olmasını gerekli hale getirmiştir. Özellikle, son çeyrek yüzyılda yapılan çeviri araştırmalarında, çeviri eyleminde kültürel boyutun dışında toplumsal yaklaşıma da ihtiyaç duyulduğu vurgulanmıştır. Asıl olan çevirinin dilsel aktarım dışına çıkarak, dillerin kültürel yönünü ve buna bağlı olarak da her dilin kültürünün günlük yaşam içerisinde uygulandığı toplum yapısını da araştırma konusu gerekliliğini ortaya koymasıdır. Bu bağlamda çeviri eylemi, yeni paradigma değişimi ile birlikte, kendi eylem alanını yeniden belirlemiştir.

Toplumsal yaşam içerisinde pratikte uygulanan kültürel öğelerin toplumun yapısıyla bir mozaik şekline bürünmüştür. Toplumsal yaşamın merkezinde varsayılan çeviri eyleminin de kültürel ve sosyal uzantılarını birbirinden farklı değil, her birini diğerinin bir parçası olarak görmek ve bu anlamda süreç- sonuç ilişkisinin gerçekleştiği olgu gibi kabul etmek yerinde olacaktır. Çeviri sosyolojisinin araştırma alanı, somut olguların anlık toplumsal eylemlerinin incelenmesi iken, çeviri kültürü ise, çeviri sosyolojisinin sonucunda olan olayların ve ortaya çıkan yapısal ilişkilerin incelenmesi anlamına gelmektedir. Bu düşünceden hareketle, çeviri eylemi çeviri sosyolojisi için eş zamanlı, çeviri kültürü için de art zamanlı olarak gerçekleşmektedir. Bu bakış açıları çevirinin toplumsal bağlamda olan işlevini göz önüne sermektedir. Dolayısıyla toplumbilim de kültür de insanı ve insan topluluklarını incelemektedir (Arı, 2014:40).

Çeviri eyleminin toplumsal ve kültürel bağlamda; farklı dil ve kültüre sahip birey ve toplumlar arasında üstlenmiş olduğu aracılık rolü, çeviri anlayışına yeni bir boyut kazandırmıştır. Sözlü çevirinin bir alt türü olan Toplum Çevirmenliği, farklı dilleri konuşan toplumların anlaşmasında sadece dilsel aracılık değil, toplumların bir arada bulunmasına ve uyum içerisinde yaşamalarına katkı sunacak bir görev yürütmektedir. Toplumbilim alanında çalışan araştırmacılar, küreselleşmenin berberinde getirdiği çeşitli toplumsal sorunların çözümünde toplum çevirmenliği yürüten kimselerden yardım almaktadırlar.

Çeşitli nedenlere dayalı olarak dünyada yaşanan toplumsal değişimlerin açıklanmasında, kültür ve toplumbilim anlayışı ile çeviri eylemi gerçekleştiren toplum çevirmenliğine ihtiyaç duymaktadır. Çeviri alanında gelişen bu yeni eğilim toplum çevirmenliğidir. Toplum Çevirmenliği, sözlü yapılan konferans çevirmenliği ile başlamış ve anında yapılan bir çevirmenlik türüdür. Son yıllarda toplum çevirmenliği toplumsal değişimlere paralel olarak

yeni bir eğilim olarak kapsam alanı genişlemekte ve gelişmektedir. Bunun temelinde dünyada yaşanan ekonomik, siyasal ve kültürel alanlarda olan olumlu değişimlerdir. Bu bağlamda yaşanan toplumsal değişimler de toplum çevirmenliğini gerekli kılmaktadır. Toplum çevirmenliği paradigması, teori ve modelleri metodolojik paradigmaların bilim olarak düşünülen olguların ve eşzamanlılıkla yüz yüze olan bir disiplindir (Moser- Mercer, 2012: 57).

Toplum çevirmenliği, farklı dil ve kültürlerle sahip toplumların ulusal ve uluslararası hareketliliklerinden dolayı ihtiyaç duyulan bir çeviri eylemidir. Bu hareketlilikler, özellikle uluslararası düzeyde zorunlu veya gönüllü göçler sonucu oluşmaktadır. Bir diğer nedeni ise, bugün dünyayı iletişim ve ulaşım hızı anlamında küçük bir köy haline getiren küreselleşmedir. Bu her iki olgunun da toplum yapılarının değişimine büyük etkileri olmaktadır. Farklı sosyo- kültürel yapıya sahip toplumların aynı coğrafyada bir arada birlikte yaşam sürdürme istek veya zorunlulukları, birçok toplumsal sorunu da beraberinde getirmektedir. Çokkültürlü bir yapıya sahip olan ülkelerin, kendi ülkesi dışından gelen farklı toplumlardan kimselerin, kamu hizmetlerini sunabilmeleri için, toplum çevirmenlerine gerek duymaktadır. İlk başlarda gönüllülük esasına göre yapılan toplum çevirmenliği, zamanla farklılıklara yönelik hizmet veren her kurumun ihtiyaç duyduğu alan haline gelmiştir.

Bugünün dünyasında ülkeler, oldukça büyük uluslararası spor, konferans etkinlikleri düzenlemektedir. Bu organizasyonlar, farklı kültürlü ve dilli insanların belli süreler için bir araya gelmesine neden olmaktadır. Bu bağlamda organizasyonun düzenlendiği yerel yönetimlerin sunduğu kamu hizmetlerinin uygulanmasında toplum çevirmenliğinin kullanıldığı görülmektedir. Ayrıca yabancı ülkelerde ya da çokkültürlü yapıya sahip ülkelerde (Kanada ve Avustralya gibi) toplum çevirmenliği, devlet kurumlarında oluşan iletişim sorunlarını ortadan kaldırmak için kullanılmaktadır. Kamu Hizmeti Çevirmenliği de denilen toplum çevirmenliği, nüfus yapısının çeşitliliği olan Avustralya'da oldukça etkin kullanılmaktadır (Doğan, 2015: 62).

Toplum çevirmenliği, belli bir mekânda ve düzenli olarak yapılan bir çeviri türü değildir. Farklı dil ve kültürlerle sahip herkese yönelik, insan hakları çerçevesinde buldukları durum içerisinde toplum çevirmenliği hizmeti sunulmaktadır. Özellikle uluslararası düzenli veya düzensiz göç hareketliliklerinde, göçmenlerin her anlamda ihtiyaçlarının giderilmesi bağlamında kamusal hizmetlerden faydalanması ve geldikleri ülkenin kamu düzenine uygun davranmaları konusunda toplum çevirmenleri önemli rol oynamaktadır.

Toplum çevirmenliğinin sunacağı hizmetler çerçevesindeki çalışma alanları gittikçe genişlemektedir. Topluma yönelik verilecek zorunlu sözlü çeviri hizmetleri, insan hakları açısından düşünüldüğünde, ihtiyacı olan tüm insan ve insan topluluklarına yönelik uygulanmak zorundadır. Bunlar, göçmenler, mülteciler, sığınmacılar, engelliler, hastalar, yabancı ziyaretçi ve öğrenciler, dinsel, kültürel ve etnik azınlık grupları vb. olarak sıralanabilir. Toplum çevirmenliği hizmeti alacak kişiler içerisinde oldukça büyük yaşamsal ihtiyaçları olan afetzedeler de eklenmelidir. Bu bağlamda ulusal ve uluslararası yardım kuruluşları adına çalışan sağlıkçılar, eğitimciler, hukukçular gibi sivil toplum örgütlerinde çalışanlar da kamu kurum ve kuruluşların sunacağı hizmete gereksinim duyacaklardır. Bu hizmetlerin aksamadan gerçekleşmesi, sözlü çeviri uygulamalarını yanında bir toplumbilimci olarak da görev alan toplum çevirmenlerinin çalışmalarına bağlıdır (Kurultay/Bulut, 2012:7).

Toplum çevirmenliğinin çalışma alanları gittikçe büyümektedir. Dünyada artık bir meslek olarak görülen toplum çevirmenliği, her alanda farklı kültür ve toplum yapılarını tanıyan bir uzmanlık gerektiren uğraş haline gelmiştir. Toplum çevirmenliğinin adı farklı dillerde farklı adlar verilerek ifade edilmektedir. Örneğin: İngilizcede “community interpreting”, “public service interpreting”, veya “Liaison Interpreting” /Fransızcada “interpretariat communautaire”, Almanca'da “Sprach-und Kulturmittler”, “Sprach-Integrationsmittler” veya “Gemeindedolmetscher”, Avusturya'da “Kommunal Dolmetscher” ve İsviçre'de ise “Interkultureller Übersetzer” veya “Interkulturelle MediatorInnenen” olarak bilinmektedir. Ancak tüm hepsinin yürüttüğü görev, Toplum Tercümanlığının üstlendiği görev ile eşdeğerdir. Bir meslek olarak icra edilen ve kapsam alanı genişleyen toplum tercümanlığının şu andaki çalışma alanlarını Doğan (2015), Sağlık Alanında Toplum Çevirmenliği, Mahkemede Toplum Çevirmenliği, Spor Alanında Toplum Çevirmenliği, Afette Toplum Çevirmenliği, Çatışma Ortamında Toplum Çevirmenliği, Düzensiz Göçmenlere Yönelik Toplum Çevirmenliği şeklinde belirtmiştir.

Özellikle afette toplum çevirmenliğinin, son dönemlerde dünyada ve Türkiye'de yaşanan büyük depremlerle birlikte yaşamsal bir gerekliliğinin olduğu görülmüştür. 1999 Marmara bölgesi depreminden sonra, afet durumlarında rehber çevirmenlik konusunda İstanbul Üniversitesi Çeviri Bölümü, Çeviri Derneği ve İstanbul Sivil Savunma Müdürlüğü arasında bir protokol yapılmıştır (Doğan, 2015:64). Bu bağlamda, gönüllü rehber çevirmenler, yabancı kurtarma ekipleri, afetin yaşandığı ülkeye geldikleri andan itibaren onlarla birlikte olacaklar

ve arama kurtarma çalışmalarının iletişimsel yönden sağlıklı bir şekilde yürütülmesinde yardımcı olacaklardır. Ayrıca afet sonrası yaşanan, ihtiyacı olan kimseler yaşamsal malzemelerin dağıtımında toplum çevirmenliğinin önemi yadsınmaz. Bu alanda çeviri çalışması yapacak kimselerin karşılaşacağı zor durumlar ve görev çeşitliliği çalışma koşullarını zorlaştırmaktadır. Çevirmenlerin sadece yabancı bir dili iyi bilmesinin yanında, ilgili afet konusunda da bilgi sahibi ve deneyimi olması beklenmektedir (Kurultay/Bulut, 2012:84).

AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) strateji belgesinde yer alan Afette Rehber Çevirmenlik Organizasyonu (Doğan, 2015:65) toplum çevirmenlerinin bir çatı altında toplanmasını sağlamıştır. Gönüllü olarak yapılan toplum çevirmenliği, bu iş için zaman ayırmanın yanında afet alanında bizzat çalışmayı da gerektirmektedir. Bu anlamda, Türkiye'nin deprem gerçeği düşünüldüğünde, afet konusunda eğitim almış ve çeşitli tatbikatlara katılarak belge almış ve ayrıca afet anında hemen organize olabilecek toplum çevirmenleri örgütlenmeleri önemlidir.

Toplum Çevirmenliği ve Toplumsal Değişime Etkisi

Farklı dil ve kültüre sahip toplumlar arasında yapılan dilsel aktarım, farklılıkları bir ortak yerde buluşturma eylemidir. Bu ortak yer çeviri eyleminin kendisidir. Ancak çeviri eyleminin yapılaş şekli, toplumsal uzlaşma açısından önemlidir. Özellikle dünyada yaşanan baş döndürücü uluslararası hareketlilik, farklı sosyo- kültürel dokuya sahip toplumların eskiye oranla daha çok ve hızlı karşılaşmalarına neden olmaktadır. Kültürlerarası bu karşılaşmalar toplumlararası daha fazla etkileşimi beraberinde getirmektedir. Bugünün toplum ve bireyleri için zaman çok önemli olduğu için, toplumlararası etkileşimin, çabuk anlamaya ve anlaşılmaya yönelik dilsel aktarımı gerektirmektedir. Bu bağlamda yazılı çevirinin yerine sözlü çeviri tercih edilmektedir.

Her koşulda ve yerde çeviri eylemini gerçekleştirilen toplum çevirmenliği, sözlü olarak yapılmaktadır ve farklı kültür ve toplum yapılarını tanımaları beklenmektedir. İşte bu anlamda toplum çevirmenliği tam olarak bugünün toplumlarının dilsel ihtiyaçlarını karşılayacak bir sözlü çeviri şeklidir. Küreselleşme ve göç gibi kültürel değişim araçlarının neden olduğu toplumsal hareketlilikler sonucunda bir araya gelen farklı kültürel yapıya ve sosyal dokuya sahip topluluklar, çeviri eyleminin de aracılık rolünün değişmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu durum, çevirmenin dilsel aracı konumundan çıkarmış, bir kültür ve toplumbilimci olmasını gerektirmiştir. Bu anlamda, çok kısa bir süredir kavram olarak gündeme gelen toplum çevirmenliğinin, çeviribilimin içerisinde sosyo- kültürel bağlamda işlevini yerine getiren bir ayrı alan olarak çalışmasına olanak sağlamıştır (Doğan, 2020: 75).

Herhangi bir müdahale olmadan, önceden belirlenmiş belli amaçlar doğrultusunda oluşan toplumsal değişim, toplumun yenileşme hareketleri olarak adlandırılmaktadır. Bu planın toplumun bireylerine aktarılması, toplum bilimcilerin olduğu kadar farklı sosyo- kültürel yapıları tanıyan toplum çevirmenlerinin de görevidir. Toplumun yenileşerek değişiminin beraberinde getireceği sıkıntuların çözümünde ve yeni kavramların topluma katacağı faydaların açıklamalarının yapılmasında toplumbilim uzmanı olan toplum çevirmenleri etkili olmaktadır,

Dünyada, çeşitli nedenlere dayalı olarak yaşanan insan hareketlilikleri, farklı kültürlere sahip toplulukların bir araya gelmesini sağlamıştır. Bu durum çeviri eyleminin gelecek işlevi olan dilsel aracılık rolünü değiştirmiştir. Toplum çevirmenliği, günün koşullarına uygun olarak ihtiyaç duyulan yerlerde yapılmaktadır. Özellikle göç hareketliliği esnasında ve sonrası sorunların çözümünde büyük rol oynamaktadır. Bu anlamda toplum çevirmenleri, yabancı dil bilmenin yanında, aynı zamanda çok güçlü ve geniş kapsamlı bir eğitim alt yapısına sahip olması beklenmektedir (Doğan, 2017: 68).

Toplumun yeniden yapılandırmak için yapılan reform hareketlerinin temelinde yatan istenen ve özlenen değişimlerin uygulanmasında toplum çevirmenlerinin donanımlarından ve saha çalışmalarında fayda sağlanabilmektedir. Hangi alanda yenileşme gerekiyorsa, farklı toplumların uygulamaları örnek alınarak, topluma uyumlu bir şekilde kabullendirilmesi toplum çevirmenliğinin görevidir. Çünkü onların farklı toplumların değer yargılarını yakından tanımaları söz konusudur. Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra çeviri konusuna öncelik vermiştir. Özellikle batı kaynaklı eserlerin çevirileri Türkçeye çevrilmiştir. Yeni bir toplum oluşturmak için yapılacak reformlar için yapılacak batı kaynaklı çeviriler gerekiyordu. Bu nedenle, o dönemin batı kültürünü ve toplum yapısını tanıyan şair ve yazarlar bu toplumsal görevi üstlendiler. Onların her biri dönemin toplum çevirmeniydi.

Yeni kurulmuş Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yaptığı işlerden biri toplum yapısını değiştirmek için toplumsal yeni dönüşümlere kaynaklık edebilecek devrimler yapmaktı. Böylelikle Cumhuriyetin temelleri sağlamlaştıracak ve

yeni yetişen nesilde batılılaşma yolunda mesafeler kat edeceklerdir. Bu bağlamda dönemin aydınları harekete geçerek Avrupa kültürünün kaynaklarını öğrenmeye çalışmışlardır. Özellikle dünya klasikleri ile birlikte antik Yunan ve Latin eserleri de çevrilmiştir. Çeviri çalışmaları için devlet eliyle Milli Eğitim bünyesinde Tercüme Bürosu (1940-1967) kurulmuştur. Bu büroda Sabahattin Eyüboğlu ve Nurullah Ataç gibi Türk edebiyatına büyük eserler kazandırmış kimselerde görev almışlardır. Tercüme Bürosu Türk toplumunun batılılık yönünde değişimi yönünde oldukça etkili olmuştur (Boymak, 2005:57).

Bireyler doğdukları ve varlıklarını sürdürdükleri toplumların bir üyesi olmaktadır. Bu üyelik toplumun değer ve normlarını öğrenmekle iniltidir. Çeşitli toplumsal kurumlar aracılığı ile öğrenilen toplumsal değerler, yaşam içerisinde uygulamaya konulmakta ve buna göre toplumun onayladığı davranış ve tutumlar sergilenmektedir. Ancak insanoğlu her zaman ait olduğu toplum içerisinde kalmamaktadır. Özellikle kalıcı şekilde yer değiştirmeler yani göçler ve küreselleşme insan topluluklarını, kendilerine yabancı olan kültür ve toplum içerisinde bulmalarına ve onları yeniden toplumsallaşma zorunda bırakmaktadır. İşte böyle durumlarda toplum çevirmenliği, değişimin getirdiği sorunların çözümünde anahtar rolü oynamaktadır.

Sonuç

Her canlı, yaşamını sürdürdüğü zaman içerisinde gerek fiziksel, gerek biyolojik, gerek bilişsel, gerek mekânsal olarak belli değişimler yaşamaktadır. Bu değişimler, canlıların yaşam kalitesini doğrudan etkilemektedir. İnsanoğlunu diğer canlılardan ayıran düşünme ve düşüncesini dilsel olarak ifade etme yeteneği sayesinde, yaşam içerisinde değişimler yaşamaktadır. Toplumsal bir varlık olan insan, bu değişimleri toplumsal anlamda etkilenmektedir. Toplumsal değişimler, farklı toplumlarla düşünsel anlamda etkileşimlerle gerçekleşmektedir. Düşüncelerin ifade buluşunu dil gerçekleştirmektedir. Bu anlamda dillerin anlaşılması ve ortak bir noktada bulması toplumsal değişimler için gereklidir.

Yüzyılın bilişim, iletişim ve ulaşım olanaklarının en üst seviyede hızlı oluşu, toplumların çok daha kolay etkileşimini sağlamıştır. Toplumlar arasındaki etkileşimin en önemli parçaları dilsel olarak anlaşabilmek ve anlayabilmektir. Bu da çeviri ile olanaklı bir durumdur. Çeviri eyleminin toplumsal değişim için gerekliliği yadsınamaz bir gerçekliktir. İnsanlık tarihi, çevirinin toplumsal dönüşümler de yaşamsal önemde olaylara kaynaklık ettiği örneklerle doludur. Bu anlamda çeviri, her çağda varlığını sürdüren ve medeniyetlerin buluşma noktasıdır.

Çeviribilimin özgün bir bilimsel alan olarak ortaya çıkmasıyla birlikte, çeviri eyleminin çalışma alanlarının kapsam alanı oldukça genişlemiştir. Çeviri eyleminin sadece bir dilsel eylem olmadığı ve yaratıcı bir yönünün olması, diğer bilim dalları ile disiplinlerarası araştırmaların içerisine sokmuştur. Farklı kültürlerarası bir eylem olarak görülen çeviri eyleminin gerçekleştiği ve çeviri ürününün ortaya çıktığı yer, toplumsal bağlam içerisinde. Bu anlamda çevirinin toplumsal boyutu, çeviribilimine yeni bir bakış açısı kazandırmıştır. Çeviribilimin sosyo-kültürel yönelimi sözlü çevirinin alt ögesi olan toplum çevirmenliğini bir uzmanlık alanı olarak ortaya çıkarmıştır.

Aslında, insanlık tarihi kadar eski olan toplum çevirmenliği, gönüllülük esasına dayanan ve her yerde gerçekleştirilen çok sıradan bir sözlü çeviri olarak görülmüştür. Ancak uluslararası ilişkilerin yoğunlaşması, toplumlararası etkileşimin artması ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte hızlı erişim olanakları, toplum çevirmenliğini, toplumlar için bir gereksinim haline getirmiştir. Farklılıklar arasında bir köprü görevi olan toplum çevirmenliği, yalnızca dilleri değil, dillerin aracısı olduğu kültürleri ve bu kültürlerin uygulandığı toplum yapısını da tanımayı gerektirmektedir. Bu düşünceden hareketle, toplum çevirmenleri çok donanımlı birer toplumbilimci olarak görülmektedir.

Değişimlerin yaşandığı toplumlarda, toplum için yeni olan her olgunun kabullenilmesi için anlaşılması gerekmektedir. Değişim yaşanan alanlarda eski ile yeni olanın uyumu için, toplumda olumlu bir algının oluşturulması çok önemlidir. İşte bu anlamda toplum çevirmenliği devreye girmektedir. Toplumun değişimlere ayak uydurması için gerekli çalışmaların önderliğini, çokkültürlü ve farklılıkları tanyan toplum çevirmenleri yapmaktadır. Toplum çevirmenleri, değişimlerin meydana geldiği toplumlarda, yeniliklerin içselleştirilmesini sağlayan toplum bilimcilerdir.

Kaynakça

- Akyüz, H. (1992). Eğitim sosyolojisinin temel kavram ve alanları üzerine bir araştırma, Milli Eğitim Basımevi.
- Arı, S. (2014). *Çeviri sosyolojisi*, Aylak Adam Kültür Sanat Yayıncılık.
- Ballentine Jeanne H. & Hammac, Floyd M. (2001). The sociology of education: a systematic analysis. Prentice Hall, Englewood Cliffs,
- Boymak, N. (2005). *Modernlik ve çeviri, şiir çevirileri bağlamında Can Yücel'in çeviri anlayışı ve modernlikle ilişkisi*, [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi
- Doğan, Aymil (2015). *Sözlü çeviri çalışmaları ve uygulamaları*. Siyasal Kitapevi.
- Doğan, C. (2017). *Edirne özelinde düzensiz göçmenlerin tercümanlık boyutunda sorunları ve çözümünde toplum tercümanlığının rolü*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Sakarya Üniversitesi
- Doğan, C. (2020). *Toplum çevirmenliği kuramdan uygulamaya*. Sakarya Yayıncılık.
- Erdoğan, Ö. B. (2021). Çeviri sosyolojisi odağında göç olgusu ve güç ilişkileri: Türkiye’de Suriyeli mültecilerin toplum çevirmenleri. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Yıldız Teknik Üniversitesi.
- Erol, N. (2011). Toplumsal değişme ve eğitim: “temel ilişkiler, çelişkiler, tartışmalar. *Akademik Bakış Dergisi*, 5(9), 109-122.
- Eruz, S. (2010). *Çokkültürlülük ve çeviri: osmanlı devleti'nde çeviri etkinliği ve çevirmenler*. Multilingual Yayınları.
- Kurultay, T. & Bulut, A. (2012). Toplum çevirmenliğine yeniden bakışta afette rehber çevirmenlik. *İstanbul Üniversitesi Çeviribilim Dergisi*, 6, 75-102.
- Moser- Mercer, B. (2012). Identifying and interpreting scientific phenomena. *Advances in interpreting research: Inquiry in action*, 47-58.
- Ozankaya, Ö. (1973). Toplumsal değişme üzerine düşünceler (yaşamı değiştirmek, yasayı değiştirmektir). *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 28(03) 35-55.
- Özkalp, E. (2003). Kültür. E. Özkalp (Ed.), *Davranış Bilimlerine Giriş* içinde. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Pöchlacker, F. (2012). Toplum çevirmenliği. *İstanbul Üniversitesi, Çeviribilim Dergisi*, 6(2), 75-102
- Ülken, H. Z. (2016). *Uyanış devirlerinde tercümenin rolü*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Sertifika No: 29619.
- Yazıcı, M. (2004). *Çeviri Etkinliği*. Multilingual Yayınevi.
- Yazıcı, Mehmet (2013). Toplumsal değişim ve sosyal değerler. *Journal of Turkish Studies*, 8(8). 1489-1501.
- Yücel, Faruk (2016). *Çevirinin tarihi*. Çeviribilim Yayınları.
- <https://www.nettercume.com.tr/dunyada-ve-turkiyede-cevirinin-tarihi/> Erişim Tarihi: 05.11.2020
- <https://tr.wikipedia.org/wiki> Erişim Tarihi: 29.12.2021
- <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 19.11.2021
- <https://anarcho-copy.org/libre/gordon-marshall-sosyoloji-sozlugu.pdf> Erişim Tarihi: 19.12.2021

EXTENDED SUMMARY

Social change is a necessity for societies to continue their existence. The vital needs of societies determine the direction of change. In this context, although each individual of the society has different characteristics, it is inevitable that the values that hold them together will change over time. Natural events and communication and sharing between different societies form the basis of social change. For this reason, social change concerns almost every branch of science with its different dimensions.

It is seen that there are many states, empires and societies with different social structures connected to various civilizations established in the world in the historical process. These societies were closed to the outside world and did not have much contact with different societies. In this sense, there was no inter-communal interaction. Societies that are closed to the outside world and introverted show little change. However, the increase in inter-communal relations over time has brought about mutual communication and interaction as a result. Recognition of new ideas and arts seems to have an impact on the change of societies. For every society to renew or change itself means to leave the old one behind. Otherwise, it will be pushed out of the time lived in.

The rapid developments in the field of technology in this century have shaped the change in social needs. In this context, social structures have also been directly affected by these changes. Differentiating social structures have also caused changes in social values. Adapting to the changes in social values is a necessary phenomenon for the individual not to be isolated from the society. In this sense, culture, which enables the individual to perceive the world, is a historical product of society and a set of social values. Although there is a change in social values, its continuity must be ensured. Re-adapting the originality of social values within the framework of changing conditions should be considered. The fact that the uniqueness of each society is not destroyed depends on the understanding of the differences. Where societies interact, there is always translation. In this sense, the role of translation and especially community interpreting, which is the common language of differences, is great.

Translation is a linguistic act that differences need to come together and understand each other. It is the job of translation to make the incomprehensible understandable and to help different societies recognize their own cultural uniqueness. The act of translation, which is the common meeting point between differences, has existed with the history of humanity. Parallel to the development of human civilization and the change of societies, its scope has gradually expanded. Due to the rapid transportation and communication opportunities in the world, the act of translation, a unique branch of science, has been serving humanity in various fields in the last century. Translation is no longer just a linguistic act, but rather a transcultural mediator that reconciles differences and ensures their intercultural interaction. In this context, community interpreting, which is one of the subgroups of translation, is used as a type of translation that is used quite frequently in parallel with social changes.

The act of translation, which opens the door of different civilizations to societies and enables societies to interact, has closely affected not only the way of life of societies, but also their way of thinking. Previously spontaneous, but especially II. After the World War II, the so-called concept and the desire of rich western societies to diversify their societies with different cultures revealed multicultural social structures. The geographically continuous displacement of societies from different cultures, whether voluntarily or compulsorily, and their settlement in countries receiving immigration necessitated the act of translation in terms of cohesion and harmonious living of societies. While the act of translation brings different societies together on a common point, it acts as both a language expert and a social scientist. The coexistence of human communities from different cultures means that they affect each other and change their social structures. The role of translation here is to contribute to the life of a multilingual and multicultural society. In addition, the necessity of translation in the social interactions experienced in international business relations, which is very common with globalization, is an indisputable reality. The role of translation is undeniable in the joint scientific studies to be carried out for the solution of important events that affect the life styles of all societies in the world.

The act of translation, which is the source of social change, is the oldest human activity in the world. The function of translation has also changed in accordance with the changes it has shown in parallel with the development of humanity. While it was only a linguistic function in the beginning, it triggered great social awakenings for a period and helped to share scientific issues between societies with industrialization. The act of translation, whose field of study is expanding with globalization and that all scientific fields should work together

interdisciplinary, has been the subject of research as a separate scientific discipline. In particular, the relationship between Translation and Sociology shows the social and cultural dimension of translation. In this context, the role of community interpreting, which is a sub-work of translation, in social change and functioning has been highlighted.

In the social and cultural context of the act of translation; The intermediary role it has undertaken between individuals and societies with different languages and cultures has added a new dimension to the understanding of translation. Community Interpreting, which is a sub-type of interpreting, is not only a linguistic intermediary in the agreement of societies speaking different languages, but also carries out a task that will contribute to the coexistence of societies and their living in harmony. Researchers working in the field of sociology get help from people who work as community translators in solving various social problems brought by globalization. In order to explain the social changes in the world based on various reasons, the society that performs translation action with the understanding of culture and sociology needs translators.

Community interpreting is not a type of translation that is done regularly and in a certain place. Community interpreting service is provided for everyone with different languages and cultures, within the framework of human rights. In particular, in international regular or irregular migration movements, community translators play an important role in ensuring that immigrants benefit from public services in order to meet their needs in every sense and behave in accordance with the public order of the country they come from.

In fact, community interpreting, which is as old as human history, has been seen as a very ordinary interpreting on a voluntary basis and performed everywhere. However, with the intensification of international relations, the increase in inter-communal interaction and the development of technology, rapid access opportunities have made community interpreting a necessity for societies. Community interpreting, which acts as a bridge between differences, requires knowing not only languages, but also the cultures in which languages are mediated and the social structure in which these cultures are practiced. Based on this idea, community translators are seen as well-equipped sociologists.

In societies where changes are experienced, every phenomenon that is new to the society must be understood in order to be accepted. It is very important to create a positive perception in the society for the harmony of the old and the new in areas where change is experienced. This is where community interpreting comes into play. Multicultural translators, who recognize the differences, lead the work necessary for the society to keep up with the changes. Community translators are social scientists who ensure the internalization of innovations in societies where changes occur.